

OBSAH :

SÚDNICTVO :

Reformy druhej generácie a reforma súdnictva Peter Zajac

ZAHRANIČNÁ POLITIKA :

Malé veľké víťazstvo kanadských konzervatívcov Lucia Hvizdová

SOCIÁLNA POLITIKA :

Smutné dejiny sociálneho systému v USA Ted Abram

INFORMÁCIA :

Laureátom CDT za rok 2005 je Tomáš Janovic Ondrej Dostál

REFORMY DRUHEJ GENERÁCIE A REFORMA SÚDNICTVA

Peter Zajac

Základné zmeny po roku 1989 mali vnútorný poriadok. Najprv prebehla politická zmena, pri ktorej došlo k zmene moci. Za ňou nasledovali základné zmeny smerujúce k vytvoreniu právneho štátu. Súbežne sa uskutočnili zmeny vlastníctva a štátom regulovaná ekonomika sa začala meniť na trhový. Vznikla samostatná Slovenská republika, ktorá sa začlenila do euroatlantických štruktúr a stala súčasťou bezpečnej a prosperujúcej časti sveta.

Ani jedna z týchto zmien neprebehla ľahko, jednoducho ani jednosmerne. Hoci sa na to rado zabúda, samotný november 1989 spadol do kategórie *nepredstaviteľného*. Všetky zmeny sa uskutočňovali proti odporu veľkej časti politických elít, nový samostatný štát vznikol proti mienke väčšiny obyvateľstva. Roky 1992-1998 znamenali pokus o nastolenie antidemokratického režimu a odklon od geopolitického smerovania štátu do euroatlantických štruktúr. Politická scéna je po šestnástich rokoch vďaka fluktuáciám v jednotlivých stranách nestabilná a silnú pozíciu v nej majú autoritárne, demagogické, nacionalistické strany a dokonca v nej má miesto aj protišťavná Komunistická strana Slovenska. Ekonomická transformácia nie je ukončená – ešte stále máme vysoké dane, odvody a verejné výdaje. Nová Ústava si vyžiadala veľké zmeny a aj dnes platí, že koncepčne by bolo najlepšie prijať novú ústavu. V rámci právneho systému sa prijalo množstvo kľúčových zákonov, ale zákony sú ešte stále derašné, obchádzajú sa a porušujú. Uskutočnila sa zmena verejnej správy, ale územno-správne členenie Slovenska je stále nelogické a decentralizácia nezbavila zbytočných právomocí štátnu správu, ani samosprávu. Prebieha sociálna reforma, ktorá obsahuje množstvo vnútorných protirečení. Rozbehla sa zdravotná reforma, ktorá je na polceste a hrozí jej zavedenie na scestie. Sme súčasťou euroatlantických štruktúr, ale súčasťou

pasívnu, zatvárajúcou si oči pred problémami Európskej únie.

Médiá a politické elity vytvárajú dojem, že reformy sú v zásade ukončené, treba ich len doladiť (vylepiť, skorigovať) či „zmeniť“ (zreštaurovať komunistické vzory správania a politicky uskutočniť „neznú kontrarevolúciu“, ktorá pod povrchom prebieha v mnohých oblastiach spoločnosti a čaká na svoj politický výraz a smer).

Reformy na Slovensku nie sú ukončené v oblastiach, v ktorých prebehli, vo viacerých kľúčových oblastiach sú na polceste, alebo sa ešte vôbec nezačali. Ide pritom o kľúčové reformy *druhej generácie*, ktoré sa priamo dotýkajú dlhodobého formovania sociál-

Vo viacerých kľúčových oblastiach sa reformy na Slovensku ešte vôbec nezačali. Ide pritom o kľúčové reformy „druhej generácie“, ktoré sa priamo dotýkajú dlhodobého formovania sociálneho správania každého jednotlivého človeka.

neho správania každého jednotlivého človeka. Práve preto sa im Konzervatívny inštitút venuje systematicky, vytrvalo a najmä trpezlivo. Sme si vedomí, že sú to svojím významom projekty desaťročia, ale aj projekty na desaťročia. Týkajú sa oblastí, spojených so základnými hodnotovými orientáciami celej spoločnosti – jej spravodlivosti, vzdelanosti, kultúrnosti a humánosti. Prevedené do jazyka reforiem – ide o sociálnu reformu, reformu vzdelávania, reformu súdnictva a reformu humánnej medicíny.

V súčasnosti sa začína Konzervatívny inštitút venovať reforme súdnictva, spojenej

s menom Ernesta Valka, prvého ponovembrového predsedu československého Ústavného súdu, čo je o to významnejšie, že ústavný súd sa po šesťdesiatich rokoch dvoch totalitných štátov vrátil do právneho systému ako jeden z jeho kľúčových prvkov a nástrojov.

Niet pochýb, že Slovenská republika je právnym štátom. Niet však pochýb ani o tom, že nie je štátom spravodlivým a že nastolenie podstatne vyššej miery spravodlivosti závisí od zreformovania celého súdnictva a jeho inštitúcií, zdedených po komunistickej súdnej moci.

Vecným jadrom reformy je rozčlenenie Najvyššieho súdu na Najvyšší súd a Najvyšší správny súd, ktoré oddeľuje správnu, občianskoprávnú a trestnoprávnú súdnu agendu, čo smeruje k zvýšeniu výkonnosti a rýchlejšiemu rozhodovaniu súdov a rovnako aj zmena doteraz monokratickej prokuratúry jej vnútornou demokratizáciou a vonkajším začlenením do systému súdnictva.

Vytvorenie personálnych predpokladov pre kvalifikované, nezávislé a nestranné rozhodovanie súdov podstatne zvýši kvalitu práce sudcov, väčšia informovanosť smeruje k väčšej transparentnosti rozhodovania súdov, a tým aj k zníženiu korupcie v súdnictve, zavedenie inštitútu námietky porušenia práva účastníka konania na zákonného sudcu v Občianskom súdnom poriadku povedie k ochrane občanov pred súdnou zvoľou, stanovenie práva účastníka konania podať návrh súdu určenie lehoty pojednávania sa odrazí v zrýchlení občianskeho súdneho konania, zvýšenie práv účastníkov súdneho pojednávania zväčší mieru spravodlivosti v občianskom súdnom konaní.

Ak začíname uvažovať o vecných problémoch slovenského súdnictva, vieme, že je to beh na dlhú trať. Nesmieme pri tom zabudnúť na jediné – že podstatou reformy súdnictva je nastolenie spravodlivosti.

Autor je prezident KI

MALÉ VEĽKÉ VÍŤAZSTVO KANADSKÝCH KONZERVATÍVCOV Lucia Hvizdová

Konzervatívna strana v Kanade vyhrala voľby. Po vláde liberálov na čele s Paulom Martinom prichádza na čelo krajiny javorového lista 46-ročný ekonóm z Alberta Stephen Harper. Kanadskí konzervatívci sa tak po 12 rokoch dostali k moci a kreslá v 308-člennej snemovni sa nanovo prerozdělili - 124 pre konzervatívcov, 103 pre liberálov, 51 pre Duceppeov separatistický Quebecský blok a 29 pre Laytonovu ľavicovú Novú demokratickú stranu. Najväčší nárast voličských hlasov v histórii kanadských konzervatívcov bol zaznamenaný v provincii Quebec, čo mnohí analytici považujú za najprekvapivejší úspech. Pre Stephena Harpera však nastáva neľahké obdobie v podobu menšinovej vlády. I keď priznal isté rizikové situácie, ktoré z toho vyplývajú, dodal, že počas kampane si všimol pozoruhodný konsenzus v mnohých prioritách. Pravdou však ostáva, že Harperovi chýba prirodzený spojenec, a to zrejme bude využívať opozícia.

Kanadskí konzervatívci boli niekoľko rokov rozštiepení, čo len nahrávalo do kariet ľavicovým liberálom, ktorí pod vedením Jeana Chretienia tri krát po sebe ovládli parlament napriek faktu, že získali len menšinu hlasov. Konzervatívna strana vznikla v decembri 2003 zlúčením pravicovej Pokrokovej konzervatívnej strany, kde Harper odštartoval svoju kariéru a neskôr stranu opustil, a Kanadskej aliancie, ktorej predsedal dva roky. Tieto dve pravicové strany sa nevzťažovali práve dobrými vzťahmi a bol to práve Harper, ktorý ich zjednotil. Jeho najväčšími rivalmi, ktorí sa angažovali v zjednotení kanadskej pravice, boli Tony Clement a Belinda Stochanová. Clement, ktorý si užil slávy najmä po dobrom zvládnutí krízy nebezpečenstva SARS na poste provinčného ministra zdravotníctva, bol dlhodobý pravicový aktivista v Pokrokovej konzervatívnej strane ako i v Kanadskej aliancii. Stochanovej dodávali prestíž korenie a dobrý imidž sympatickej manažérky spoločnosti Magna, ktorá sa špecializuje na súčiastky pre automobilový priemysel. V tomto súboji napokon prevážila politická skúsenosť a narastajúce sympatie, ktoré Harper, známy svojou športovou terminológiou a záľubou v hokeji, získaval aj za schopnosť poučiť sa z vlastných chýb. Mnohí mu totiž zaslívali arogantný výraz, ktorý sa časom zmenil na príjemné vystupovanie. Od jeho zvolenia na post predsedu sa Konzervatívnej strane očividne začalo dariť získavaním pozícií v provinciách, kde predtým dominovali liberáli, a to v Atlantickom regióne, Ontáriu a spomínanom Quebecu.

Volebná kampaň na rok 2006 stavila ako na očakávateľnú agendu, ako napríklad odstránenie korupcie, tak i na konkrétnejšie problémy ako zníženie federálnej spotrebnej dane o jedno percento, minimálne čakacie doby na lekárske zákroky či zníženie DPH o dve percentá. Kanada by tiež podľa lídra víťaznej strany mala žiadať o zrušenie cla,

ktoré Spojené štáty uvalili na stavebné drevo, čo však nebude také jednoduché. Americkí producenti rovnakej komodity sa sťažujú na masívne dotácie zo strany kanadskej vlády. Drevársky priemysel by mal byť v priebehu nasledujúcich piatich rokov podporený sumou 1 mld. kanadských dolárov. Stavebné drevo patrí medzi päť najväčších kanadských exportných položiek na americkom trhu a tento vývoz predstavuje ročne približne 10 miliárd kanadských dolárov. Kanada má približne tretinový podiel na americkom trhu so stavebným drevom. Pre novú vládu bude preto zrušenie cla predstavovať tvrdý oriešok. Celý kanadsko-americký spor, ktorý už trvá dve desaťročia, Kanada banalizuje tvrdením, že dotačnou politikou len zefektívňuje produkciu tejto suroviny.

Prejav designovaného premiéra Harpera bol zameraný najmä na zmenu zodpovednosti voči občanom. Ako povedal, dôležitú nateraz bude spolupracovať, ergo fakt, že v politike neexistuje víťazstvo jednotlivca, pretože politika je "tímový šport". Harper hovoril o posilnení kanadských inštitúcií, znížení daňovej záťaže, reforme justičného systému, rozšírení ponuky starostlivosti o deti prostredníctvom priamej podpory rodičov a o spolupráci s provinciami v zá-

Konzervatívci sa netaja svojimi sympatiami k Bielemu domu a podľa slov expremiéra Martina sa Harper stane najproamerickejším politikom v západnom svete.

ujme zlepšenia zdravotníctva. Harper tiež vyjadril podporu čínskej komunite v Kanade, ktorá sa podľa jeho slov mimoriadne pričiniła na ekonomickom prograse krajiny. Kanada dokonca plánuje odškodniť čínskych imigrantov, ktorí boli dlhé roky diskriminovaní vysokým daňovým zaťažením.

Aj keď liberáli utrpeli stratu, zachovali si vplyv v kanadských veľkomestách. Expremiér Martin však odchádza z čela Liberálnej strany, a i keď naďalej bude poslancom za svoj montrealský volebný okrsok, nepovedie už liberálov do budúcich volieb. Po korupčných škandáloch liberálnej strany sa zdá, že pozícia Harpera oproti Martinovi bude silnejšia. Martinova vláda bola väčšinou Kanadčanov považovaná za neodbornú. V roku 2004 totiž vyšlo najavo, že koncom 90. rokov vládni liberáli presunuli zo štátnych zákazok v hodnote 250 miliónov kanadských dolárov asi 40 percent na účty reklamných agentúr za nulovú prácu. Oficiálne sa hovorilo o propagácii kultúrnych a športových akcií a tiež propagácii jednoty Kanadčanov, čo malo utlmiť prítomné separatistické snahy v Quebecu. Prvá správa vyšetrovacej komisie sudcu Johna H. Gome-

ryho s názvom *Kto nesie zodpovednosť?* informovala o zjavnom obchádzaní federálnych zákonov. Vo svojej druhej správe pod názvom *Obnovenie zodpovednosti* komisia navrhuje hľadať rovnováhu medzi vzťahom parlamentu a vlády a tým aj obnovou zodpovednosti vlády. Činnosť námestníkov ministrov, ktorí nie sú volení by mala byť kontrolovaná Parlamentom a Výboru pre verejné účty by mal byť zvýšený rozpočet v rámci účinnejšej kontroly vládných výdavkov.

Kanada je národom zloženým z najrôznejších menšín a práve toto bude pre novú vládu problém. Civilný sobáš homosexuálov, ktorý bol nedávno tak pretriasanou témou, sa môže stať jablkom sváru medzi novou vládou a verejnou mienkou. V roku 1969 vtedajší premiér Pierre Trudeau zjavil homosexualitu trestnosti, čo konzervatívci chápali ako morálny úpadok. Naopak, expremiér Martin tvrdí, že "ide o základné právo" dodávajúc, že vzhľadom na rozmanitosť Kanady je dôležité zachovávať tento jej charakter. Harper je k uzatváraniu homosexuálnych zväzkov, ale i vykonávaniu potratov nekompromisný, o čom svedčí aj jeho pevná podpora združeniu CASJAFVA (Canadian Alliance for Social Justice and Family Values Association), čo je združenie ostro vystupujúce proti uzatváraniu homosexuálnych manželstiev.

Zahraničná politika by mala nabrať nový kurz a armáda by sa mala posilniť. Konzervatívci sa netaja svojimi sympatiami k Bielemu domu a podľa slov expremiéra Martina sa Harper stane najproamerickejším politikom v západnom svete. Harpera a Busha spája ich odmietavý postoj ku Kjótskemu protokolu a snaha hrať rozhodujúcu úlohu v medzinárodnom boji s terorizmom. Priamne ciele sú tak pre kanadských konzervatívcov a amerických republikánov nesporne v mnohom blízke. Obaja zdieľajú sympatie k učeniu Lea Straussa, ktorý bol guru amerických neokonzervatívcov. Avšak ani zahraničná politika sa z pozície menšinovej vlády nebude presadzovať ľahko. Navyše svet v posledných dňoch zaplavili výbušné protesty moslimov reagujúce na karikatúry Proroka Mohameda zverejnených v dánskej tlači. I keď Kanadu násilné akcie obišli, napätie badať v mnohých zahranično-politických komentároch. Otázka znie, do akej miery bude Harper súdržný s Bushovou politikou a jeho odhodlaním presadzovať slobodu a ľudskú dôstojnosť na celom svete. Tak či onak, nám len ostáva veriť, že o konzervatívnych princípoch bude nový premiér hovoriť aspoň tak zanietene ako o kanadskom hokeji.

Autorka je politologička a spolupracovníčka KI

SMUTNÉ DEJINY SOCIÁLNEHO SYSTÉMU V USA

Ted Abram

Pomoc chudobným a nezamestnaným mala v dejinách USA mnohé formy. Vládne programy pre odkázaných a chudobných boli počas 19. storočia výrazne ovplyvnené sociálnym zákonodarstvom vtedajšieho Anglicka. Boli založené na miestnych spoločenstvách a svojpomocných organizáciách, ktoré sa starali o chorých, nezamestnaných a osirelých.

Veľká hospodárska kríza v tridsiatych rokoch 20. storočia spôsobila značnú nezamestnanosť a federálna vláda začala výraznejšie intervenovať, i keď federálne programy boli na začiatku malé a obmedzovali sa na vdovy a siroty. S príchodom federálneho systému sociálnej pomoci sa začala akceptovať viera v účinnosť vládnych programov. Vznikla predstava, že úradníci by mohli ľudí učiť a formovať tak, aby sa stali lepšími občanmi a že vzdelaný a osvietený úradník by mohol Američanov lepšie školiť a vychovávať.

V šesťdesiatych rokoch prezident Kennedy, v obavách z pretrvávajúcej chudoby černochoch, uveril, že v Amerike je štruktúrna chudoba. V roku 1964 prezident Johnson vyhlásil vojnu chudobe. Federálna vláda vypracovala množstvo zbytočných vzdelávacích a výchovných programov. Kombinácia peňazí, sociálnych pracovníkov a strednej triedy s pocitom viny naštartovala tzv. Veľkú spoločnosť. Chudoba v Amerike mala byť zlikvidovaná. Popri vzdelávacích programoch sa zvýšil aj objem dávok, ktoré si napokon mohla nárokovať každá nezamestnaná osoba s dieťaťom, ktorá nežila v manželstve.

Výsledky? Vzdelávacie programy obvykle zlyhávali pri vytváraní pracovných zručností. Navyše, neexistoval tlak vlády na príjemcov pomoci, aby si títo našli prácu. Hovorilo sa o sebestačnosti, ale neexistoval imperatív získania práce. Štedré dávky sa považovali za lepšie ako práca s nízkym nástupným platom. Do práce sa zapájalo málo ľudí a klientela sociálneho systému ustavične rástla. Mnohí dospelí a ich deti zapadli do závislosti od alkoholu a drog. Niekoľko generácií detí nedosiahlo taký stupeň osobného a vzdelanostného vývoja, aby sa stali občanmi spôsobilými pre život v americkej spoločnosti.

Americká stredná vrstva sa stala ľahostajnou voči potrebám chudobných. Pri rozsiahlom súbore vládnych programov stredná trieda argumentovala tým, že sociálne problémy riešia profesionálni sociálni pracovníci. A americká stredná vrstva tak prakticky ignorovala problém chudoby. Súčasne so zavedením vládnych programov rýchlo chradli a v podstate vymizli svojpomocné organizácie miestnych spoločenstiev.

V osemdesiatych rokoch Amerika ešte stále verila, že vzdelávanie a výchova by mohli vyriešiť problém chudoby. Silnelo však vedomie, že vojna proti chudobe zlyháva. Neexistovala však zhoda v tom, čo a prečo zmeniť. Až v roku 1988 umožnil zákon na podporu rodiny experimentovanie jednotlivých štátov v oblasti pracovných programov.

Modely podpory podmienené prácou boli úspešné a viedli k zákonu o zosúladiení osobnej zodpovednosti a pracovných príležitostiach z roku 1996. Táto reforma dala štátom možnosť realizovať pracovné programy, nastaviť časové limity vyplácania sociálnych dávok, strop dávok pre ženy s ďalšími deťmi, odchýlky od základných dávok a sankcie za neúčast'. Úradníci a univerzitné elity si opäť raz boli isté, že pracovné programy by zlyhali a deti a rodiny by tvrdo pykali. Mýlili sa. Sociálna reforma podľa zákona z roku 1996 tým, že určila časové limity a vyžadovala prácu, zmenila správanie ľudí. Poberatelia sociálnych dávok, prevažne ženy, si našli zamestnanie a ich príjmy vzrástli. Keďže príjmy sa zvýšili, poklesla miera chudoby matiek a ich detí. Značný rast mimomanželských pôrodov a pôrodov tineažeriek sa zastavil.

Čo spôsobilo túto zmenu správania? Požiadavka práce, časové limity, odvykanie programy a vysoké postihy za neúčast'. Namiesto života na podpore z verejných zdrojov ľudia začali byť produktívni a riadiť svoj život.

Kde je Amerika dnes? Federálna vláda nedávno schválila prísnejšie požiadavky na prácu a vyššie postihy. Výskumy dokazu-

Amerika nemá jasnú predstavu o budúcnosti sociálneho systému. Pokiaľ ide o úlohu vlády, výsledky a akademické analýzy hovoria v prospech práce, časových limitov a sankcií.

jú, že práca, časové limity a sankcie vplyvajú na správanie. Federálna vláda vyžaduje od štátov, aby vzrástla účasť na prácach. Dnes, pri priaznivých výsledkoch málo politikov a univerzitných profesorov predpovedá pohromu.

Okrem dôrazu na prácu kladeného vládou, svetské a cirkevné organizácie začínajú vytvárať samostatné programy. Zamieriajú sa na celkovú osobnosť človeka ako takého, vytvárajú sa skupiny odborníkov radiacich chudobným. Často pracujú s najťažšími prípadmi, bezdomovcami a osamelými ľuďmi. Najúčinnnejšie sú programy, ktoré vytvárajú jednoduché pracovné zručnosti, ako sú česťnosť, spolaľivosť, zdvorilosť a spolupráca. Ešte dôležitejšie je, že tieto komunitné organizácie poskytnú školiteľov, ktorí klientom pomáhajú pri prechode do zamestnania.

Ich pôsobenie má veľa podôb. Kimi Gray, niekdajšia poberateľka dávok, školiť svojich kolegov svojpomocne a úplne sama. Cincinnati Works, svetská pracovná agentúra, má školiteľov, ktorí zaúčajú, umiestňujú a sledujú počínanie svojich klientov v ich zamestnaniach. Jobs for Life používa bib-

lický text na školenie ľudí pre pracovné zaradenie a člen cirkvi potom „sprevádza“ klienta 18 mesiacov počas prechodu k práci a nezávislému životu. Tieto skupiny dosahujú výborné výsledky pri hľadaní a udržaní zamestnania ich klientov.

Prečo zlyhal vládny program? Amerika minula na vojnu proti chudobe dvojnásobok toho, čo minula na vybojovanie druhej svetovej vojny, ale zlyhala a poškodila celé generácie dospelých a detí. Zlyhala, lebo vychádzala z nesprávnych predpokladov. Sociálny pracovník vlády nemôže vytvoriť lepšieho občana. Nech už je program v rukách rodičov, rodiny a spoločenstva akokoľvek „nesystematický“, má vyššiu úspešnosť ako systém skoncipovaný a prevádzkovaný vládou.

Kimi Gray, ktorá dostala celé spoločenstvo susedov zo sociálnej odkázanosti k produktívnemu a nezávislému životu, vedela, že jej negramotní susedia by sa mohli stať prínosom. Dave Philips, zakladateľ Cincinnati Works, prišiel veľmi rýchlo na to, čo Kimi Gray pochopila inštinktívne. Kľúčom je viera, že všetci ľudia majú svoju cenu, schopnosti a môžu napredovať.

Aká je budúcnosť pomoci chudobným v Amerike? Neviem. Amerika nemá jasnú predstavu o budúcnosti sociálneho systému. Pokiaľ ide o úlohu vlády, výsledky a akademické analýzy hovoria v prospech práce, časových limitov a sankcií. Bushova administratíva a niekoľko vplyvných členov Kongresu boli schopní presadiť nedávne zmeny. Veľký odpor však kladú štátni sociálni pracovníci, ktorí chcú naďalej poskytovať dávky a služby. A inštitucionálny vplyv poskytovateľov sociálneho zabezpečenia je väčší ako americkí voliči vôbec tušia.

Určite budú silnieť komunitné organizácie. Napokon, finančné bremeno bude nútiť štáty, aby hľadali alternatívy a rušili úradnicke aparáty pôsobiace v sociálnom systéme. Je možné, že federálna vláda pravdepodobne prestane v ňom pôsobiť úplne a Amerika sa vráti k systému organizácií miestnych samospráv a svojpomocných organizácií. Žiaľ, nestane sa tak dosť skoro pre chudobných, ktorí boli vlákaní a uviazli v pasci nefunkčného systému.

Autor je výkonným riaditeľom The American Institute for Full Employment (www.fullemployment.org) od roku 1990. Počas výkonu svojej funkcie precestoval mnoho štátov USA ako zástanca a propagátor sociálnej reformy. Pomohol tak k zavedeniu kľúčových prvkov Programu plnej zamestnanosti nielen v Oregone, ale i v ďalších 13 štátoch USA.

Článok je skrátenou verziou prednášky Teda Abrama, ktorá odznela ako súčasť cyklu prednášok CEQLS - Conservative Economic Quarterly Lecture Series dňa 9. marca 2006 na konferencii KI „Ako riešiť dlhodobú nezamestnanosť a chudobu? Sociálna reforma v podmienkach Slovenska a USA“. Celý text prednášky je k dispozícii na www.konzervativizmus.sk.

LAUREÁTOM CDT ZA ROK 2005 JE TOMÁŠ JANOVIC

Ondrej Dostál

V utorok 21. marca 2006 bola v bratislavskom Pálffyho paláci slávnostne udelená Cena Dominika Tatarku za rok 2005. Porota Ceny Dominika Tatarku a Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika udelili Cenu Tomášovi Janovicovi a jeho knihe *Maj ma rád*.

Na úvod slávnostného odovzdávania tejto prestížnej ceny vystúpil predseda Poroty Ceny Dominika Tatarku a prezident Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika Peter Zajac a oznámil, že Cenu Dominika Tatarku za rok 2005 dostal spisovateľ Tomáš Janovic za knihu *Maj ma rád*.

Samotnú Cenu odovzdali ocenenému Tomášovi Janovicovi podpredseda Správnej rady Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika Ján Králik a sponzor tohtoročnej Ceny Fedor Gál. Osobitnou cenou bolo dielo Erika Bindera. Laudatio predniesol minuloročný držiteľ Ceny Stanislav Rakús. Tomáš Janovic predniesol esej venovanú Dominikovi Tatarkovi. Súčasťou programu bolo klavírne vystúpenie Veroniky Lackovej, v rámci ktorého zazneli nokturná Fryderyka Chopina a Juraja Beneša.

Tomáš Janovic, nositeľ Ceny Dominika Tatarku za rok 2005 je lyrik, aforista, epigramatik, prekladateľ, autor piesňových textov, satirických próz a dialógov, autor literatúry pre deti a mládež. Vydal básnickú zbierku *Život je biely holub* (1959), humoristické a satirické knihy *Epigramatika* (1962), *Podpisy analfabetov* (1965), *Posledná večera* (1969), *Óda po zet* (1983), *Ko(z)mické piesne* (1986), *Čítanie z ruky* (1988), *Stokrát o láske* (1989), *Moje najmilšie hriechy* (1991), *Smutné*

anekdoty (1993), *Najsmutnejšie anekdoty* (1995), *Ruka majstra* (1997), *Okrídlená klieťka* (spolu s P. Vilikovským, 1998), *Zoči-voči* (spolu s M. Lasicom, 1999), *Dostal rozum* (2001), *Nikoho nezabije* (2003), *Je taký* (2004) a množstvo detských kníh, z ktorých najvýznamnejšie sú *Rozprávkové varechy* (1975), *Dín a Dán* (1977), *Drevený tato* (1979) a *Jeleňvízor* (1982).

Maj ma rád (Vydavateľstvo L.C.A., 2005) obsahuje súbor Janovicových aforizmov z posledného obdobia. Nadväzuje na Janovicovu predchádzajúcu tvorbu, ale oproti ranej satirickosti a dravosti, neskoršej irónii a sarkazmu v nej pribúda skepsy a melanchólie. Janovicove aforizmy sa dnes vnímajú ako „morality, spojené s dobrým vkusom a ešte lepším štýlom“ (Ján Štrasser) a všeobecne ich možno označiť za dlhodobé pozorovania paradoxov našej modernej mentality. **Cena Dominika Tatarku** je považovaná za najprestížnejšie slovenské literárne ocenenie a je určená autorovi za výnimočné dielo, ktoré napĺňa humanistické tradície slovenskej kultúry a v tomto zmysle nadväzuje na duchovný odkaz Dominika Tatarku. Cena sa udeľuje od roku 1995, vždy za knihu, ktorá vyšla v predchádzajúcom roku. Porota Ceny Dominika Tatarku má 7 stálych členov: Dana Kršáková, Vladimír Petrík, Daniel Fischer, Martin Porubjak, Martin M. Šimečka, Ján Králik, Peter Zajac. Dalším členom tohtoročnej poroty, ktorým je každoročne predchádzajúci nositeľ Tatarkovej ceny, bol Stanislav Rakús.

Autor je riaditeľ KI

UDIALO SA:

1) Dňa 1. februára 2006 bol hosťom spravodajskej televízie TA3 spolupracovník KI *Tomáš Zálešák*, ktorý komentoval aktuálne dianie na tému Zahraničná politika Ruska.

2) Dňa 13. februára 2006 prezentovali *Martin Fronc*, bývalý minister školstva a podpredseda KDĽ, *Peter Tatár*, predseda OKS a *Zuzana Humajová*, analytička KI, na tlačovej konferencii spoločný návrh nového školského zákona, ktorý jasne definuje kľúčové zmeny, ktoré je potrebné uskutočniť v našom vzdelávacom systéme.

3) So znepokojením sme prijali správu o ďalšom rozsudku v prípade sudca verzus tlač, v ktorom bol sudcovi, v tomto prípade bývalému predsedovi Najvyššieho súdu Štefanovi Harabínovi priznaný nárok na ospravedlnenie a odškodnenie za nemajetkovú ujmu vo výške 3 milióny korún. Prípájame sa k vyhláseniu petičného výboru za očistu súdnictva.

4) Dňa 16. februára 2006 bola predstavená publikácia Inštitútu pre verejné otázky (IVO) Slovensko 2005. *Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Spoluautorami publikácie sú i analytici KI. Autorom kapitoly Národnostné menšiny je *Ondrej Dostál* a kapitolu Pôdohospodárstvo písal pre IVO *Radovan Kazda*.

5) Dňa 17. februára 2006 vystúpil *Ondrej Dostál* na seminári Sociálna náuka cirkvi a efektívny boj proti chudobe s prednáškou *Konzervatívny pohľad na chudobu*. Seminár

organizovalo v Bratislave Fórum kresťanských inštitúcií.

6) Dňa 24. februára 2006 organizoval KI v spolupráci s Centrom pre vzdelávaciu politiku diskusiu *Návrh nového školského zákona*, legislatívny rámec reformy vzdelávania. O návrhu školského zákona spolu diskutovali *Martin Fronc*, bývalý minister školstva a predkladateľ návrhu, *Peter Tatár*, predseda OKS, *Zuzana Humajová*, analytička KI, *Pavol Černek*, ŠPÚ a *Martin Kríž*, OZ Reforma školstva. Diskusiu moderoval *Ondrej Dostál*, riaditeľ KI.

6) Vo februári 2006 sa v médiách nielen k aktuálnym témam vo svojich textoch vjadrovali prezident KI Peter Zajac, riaditeľ KI Ondrej Dostál a analytici KI Zuzana Humajová a Dušan Sloboda.

RÔZNE:

1) KONFERENCIA O SOCIÁLNEJ REFORME.

Dňa 26. apríla 2006 organizuje KI medzinárodnú konferenciu Tax and Monetary Policies of the EU: Impact on Slovakia. Viac informácií o konferencii bude priebežne zverejňovaných na adrese KI: www.konzervativizmus.sk.

2) OBJEDNAJTE SI.

Jednou z aktivít KI je i vydávanie publikácií. Všetky publikácie, vydané Konzervatívnym inštitútom M. R. Štefánika, ako i časo-

pis Konzervatívne pohľady na spoločnosť a politiku (2000 – 2002), je možné objednať si. Ďalšie informácie o možnosti objednať si publikácie KI, vrátane ich zoznamu, nájdete na webe KI na adrese:

<http://www.konzervativizmus.sk/article.php?objednajte>

3) ĎAKUJEME VŠETKÝM, KTORÍ NÁM DAROVALI DVE PERCENTÁ Z DANE Z PRÍJMU!

Dakujeme všetkým tým, ktorí využili právo darovať 2 % z dane z príjmu a venovali ich Konzervatívne inštitútu M. R. Štefánika. Vzhľadom k tomu, že daňové úrady nezverejňujú mená darcov (prijímateľ získava len informáciu o sume a lokalizácii daňového úradu), budeme radi, ak nás budete osobne informovať o Vašom príspevku. Vašu podporu si veľmi ceníme a veríme, že zachováte ku nám priazeň i v ďalšom období. Zároveň by sme chceli pripomenúť fyzickým osobám, ktoré poberajú príjmy výhradne zo závislej činnosti (zamestnancom), že ich možnosť darovania 2 % z dane z príjmu trvá do 30. apríla 2006. **STANTE SA PODPOROVATEĽOM KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU M. R. ŠTEFÁNIKA!** Vopred Vám ďakujeme za Vašu podporu. V prípade, že nemáte dostatok informácií o postupe darovania 2 % z dane, využite možnosti našej internetovej stránky www.konzervativizmus.sk, kde si môžete stiahnuť podrobný postup darovania i všetky dôležité tlačivá. V prípade záujmu Vám bližšie informácie môžeme zaslať aj poštou.